

COVID-19

Oppdrag fra HOD nr. 296

19. Januar 2021

Oppdrag 296 om oversikt over tilsyn og kontroll i kommunene, vurdering og mulige tiltak

HOD ber Helsedirektoratet i samarbeid med Folkehelseinstituttet, om å utarbeide en komprimert oversikt over omfanget av tilsyn og kontroll som gjennomføres av kommunene og Arbeidstilsynet mv, og en vurdering av om dette er tilstrekkelig, og forslag til mulige tiltak for styrket kontroll.

*Frist for oppdraget: **tirsdag 19. januar.***

Kontaktperson: Kari Grette, tlf 41513352, e-post: kg@hod.dep.no

Vi ber om at svar på oppdraget sendes Krisestab_NY@hod.dep.no med kopi til kontaktpersonene som angitt ovenfor.

Folkehelseinstituttets vurdering

FHI har utstrakt kontakt med kommunene gjennom smittesporingsteamet og rådgivning. Denne kontakten handler ikke primært om tilsyn og kontroll, som er det som etterspørres her, men vi har likevel noen inntrykk som kan komplementere det totale bildet:

Tilbakemelding fra smittesporingsteamet:

Smittesporingsteamets kontakt med kommunene kan ikke gi fullgode svar på departementets spørsmål, blant annet fordi informasjon om tilsyn og kontroll som gjennomføres av kommunene ikke innhentes systematisk, men anekdotisk når et utbrudd oppstår på en arbeidsplass eller bosted for utenlandske arbeidstakere.

Vi viser ellers til beskrivelse av importsmitte i oppdrag 240 fra 26.11.2020, besvarelse til HOD/SMK fra 04.11.20 om smitte ved utenlandsk arbeidskraft, og oppdrag 249 godkjenningsordning og tilsyn fra 03.12.20.

Vi har sett flere eksempler på videre smitte til arbeidskolleger som bor i brakker eller annen innkvartering for utenlandske arbeidstakere med periodiske arbeidsopphold i Norge. Selv om disse har enerom, har de felles kjøkken og bad, og det er vanskelig å unngå en viss sosial omgang mellom personene. Erfaringen er at disse arbeidstakerne i hovedsak smitter arbeidskolleger og i liten grad den alminnelige befolkningen i lokalsamfunnene.

For de fleste utbruddene var opphold for utenlandske arbeidstakere arrangert på brakkerigger eller leide lokaler koblet til arbeidsplassene. Ved flere av disse arbeidsplassene har utbrudd vokst seg unødvendig store som følge av boforholdene, og karantenetiden for boende har blitt betydelig forlenget etter hvert som flere har testet positivt. Dette har medført økt fysisk og psykisk belastning for både arbeidere og smittevernteamene i kommunene. Flere kommuner har meldt om gjentatte utbrudd koblet til brakkerigger, enkelte også på samme arbeidsplass.

Smittesporingsteamene i flere kommuner opplyser om gjentatte tilsyn som de foretar av bo- og arbeidsplassene til de utenlandske arbeidstakerne ved pågående utbrudd. Tilsynene omfatter besøk for å tilrettelegge for forsvarlig gjennomføring av isolasjon og karantene for å forhindre videre spredning, samt gjennomgang av smittevernprosedyrene ved arbeidsplassene for å forebygge smitte.

Tilsynene er svært krevende mht. tid og ressurser, og kan føre til økt fysisk og psykisk belastning for smittevernsteamene. Tilsynene avdekker flere kritikkverdige forhold, fra boforhold som ikke egner seg til karantene, til uavklarte ansvarsforhold, manglende smittevernrutiner og kommunikasjonsutfordringer.

I de siste ukene har flere kommuner informert om tilsyn som har avdekket tvilsom dokumentasjon på gjennomgått informasjon og negativ test. Denne type dokumentasjon har ikke kommunen mulighet til å bekrefte og det kan ha store implikasjoner for kommunens håndtering av et pågående utbrudd. Noen kommuner opplyser også at de i enkelte tilfeller har meldt forholdene til arbeidstilsynet for oppfølging.

Tilbakemelding fra rådgivningsteamet:

Våre primærkontakter er kommuneoverleger (KOL) og bydelsoverleger (BOL). TISK-strategien (testing, isolering, smittesporing og karantene) er en av bærebjelkene i arbeidet for å hindre spredningen av koronaviruset. KOL og BOL bruker mye tid på å følge opp smittevernet og forskriften i sin kommune, men det er spesielt utfordrende i utbruddssituasjoner når de skal følge opp mange, og særlig utfordrende for de kommuner som store arbeidsplasser med stor fluks av arbeidsreisende. Det er videre vår erfaring at kommunene bruker mye tid og ressurser på tilrettelegging og oppfølging av tiltak rundt individer og sårbare grupper, og at de søker råd og støtte ved behov.

Vi opplever at disse aktivitetene ivaretas i kommunene på smittevernmessig tilstrekkelig måte. Enkelte personer/arbeidstakere/arbeidsgivere fremstår som mindre samarbeidsvillige, p.g.a. individuelle sosiale eller økonomiske konsekvenser. De tilfellene vi kjenner til, blir fulgt opp spesielt tett av kommunene. Vi er mindre kjent med formelle tilsynsprosesser og om disse trenger styrking, men vi opplever at kommunene kan levere gode oversikter over tiltak, smittekilder og nærkontakter når slik informasjon etterlyses.

Merknad

FHI ber om at vurderingen i sin helhet, inklusiv grafisk utforming, legges ved i det endelige svaret til HOD.